

FORSYNING AF OG BEHOV FOR NOGLE MINERALIER HOS 484 DANSKE ARBEJDERFAMILIER

Af E. og N. LINDBERG

I 1938 har Statens Husholdningsraad udgivet en af A. Elgstrøm og E. Warberg foretaget Undersøgelse af Næringsindholdet i de Fødevarer, som de 484 danske Arbejderfamilier, hvis Husholdningsregnskaber er bearbejdet og offentliggjort af Statistisk Departement, købte i 1931. Grundlaget for den her omtalte Undersøgelse var altsaa Departementets Publikation: Husholdningsregnskaber 1931 (Statistiske Meddelelser, 4. Række, 100 Bind, 1. Hefte, udsendt November 1936). Beregningerne synes udført paa Grundlag af Tabel 14 og 17 i Departementets Publikations Tekstafdeling (henholdsvis Side 42* og 48*). Disse Tabeller omhandler henholdsvis aarlig Fødevarerudgift pr. Forbrugsenhed og gennemsnitlig forbrugt Varemængde pr. Forbrugsenhed. Begge Tabeller indeholder Afsnit med Tal for Hovedstaden, Provinsbyerne og Landdistrikterne og indenfor disse lokale Omraader en Deling efter Udgiftsgrupper begyndende med 1—2000 Kr. og sluttende med 6000 Kr. og derover, idet dog den laveste Udgiftsgruppe mangler for Hovedstaden og de to højeste for Landdistrikternes Vedkommende. Iøvrigt er de paagældende Tabeller meget specificerede, hvad angaar Udgifternes Fordeling paa de forskellige Fødevarer, idet de indeholder mellem 40 og 50 Udgiftsposter. De to Forfattere af Husholdningsraadets Publikation har nu paa Grundlag af en anerkendt Oversigt over Fødevarernes Indhold af Protein, Fedtstof, Kalorier og Salte (Mineralsalte), beregnet Forsyning pr. Forbrugsenhed pr. Dag for de paagældende Stoffer.

Resultatet af den paagældende Undersøgelse er da blevet en Række Tabeller, som angiver Forbruget af Proteinstof, Fedtstof, Kulhydrater, Kalorier, Kalk, Fosfor og Jern pr. Forbrugsenhed pr. Dag. I Bilaget angives Kurver, som i tre Farver for Hovedstaden, Provinsbyerne og Landdistrikterne viser Forbruget af disse Stoffer pr. Enhed pr. Dag i de forskellige Udgiftsgrupper.

Der er for de forskellige Stoffer endvidere foretaget Beregninger over, hvor stor en Del der stammer fra Brødgruppen, Kødgruppen, Margarinegruppen og de øvrige Fødevarer-Hovedgrupper (ialt 6). Med Hensyn til Undersøgelsens Resultater, for saa vidt angaar Forsøg paa at sammenligne de udfundne Forsyninger med Behovene findes der ikke egentlige Konklusioner, hvad angaar Proteiner, Fedtstoffer og Kulhydrater. Hvad Vitaminer angaar, er Beregningerne efter Forfatterens Udsagn noget usikre. Derimod fremsættes der bestemte Konklusioner, hvad angaar Forsyningen med Kalk, Fosfor og Jern i Forhold til Behovene, og det er disse, som her nærmere skal belyses.

Som meddelt angives der Kurver, der viser Forbruget pr. Enhed pr. Dag i de forskellige lokale Omraader og Udgiftsgrupper. — De her omtalte Forsyningskurver viser nogle Uregelmæssigheder, naar man følger deres Forløb fra Grupper med smaa Udgifter til Grupper med større Udgifter. Man skulde jo egentlig vente, at Kurverne viste forholdsvis jævn Opgang svarende til en stadig bedre Forsyning, jo højere man kommer op i Udgiftsgrupperne. Det maa kritiseres, at den paagældende Publikation ikke søger at forklare disse Uregelmæssigheder. For at tage et Eksempel har Forsyningskurverne for Hovedstadsfamilierne for Fosfor, Jern og Kalorier et tydeligt Fald, naar man gaar fra Udgiftsgruppen 3—4000 Kr. til Udgiftsgruppen 4—5000 Kr. Forklaringen herpaa ligger for en væsentlig Del i den ret store Forskel i Aldersfordelingen i de to Grupper. Hvis man ser paa den Procent, der angiver Antallet af Forbrugsenheder i Forhold til Antallet af Personer, saa er Procenten for Gruppen 3—4000: 80,4, og for Gruppen 4—5000: 83,6. Dette skyldes, at der er flere voksne (15 Aar og derover) i sidstnævnte Gruppe. Naar man udregner Forsyningen pr. Forbrugsenhed, bliver altsaa Divisor (Antallet af Forbrugsenheder) forholdsvis større i Gruppen 4—5000 end i Gruppen 3—4000. Dette er i hvert Fald en væsentlig Del af Forklaringen. Paa samme Maade, naar man ser, at der er en Nedgang i Forsyningen med Kalk fra Gruppen 5—6000 til Gruppen 6000 og derover (ligeledes i Hovedstaden). Dette skyldes nemlig, at Tallet, der angiver Forbrugsenheder i Procent af det samlede Antal Personer er 82,6 for Gruppen 5—6000, medens det for Gruppen 6000 og derover er 87,1, svarende til, at der er betydelig flere voksne i sidstnævnte Gruppe end i førstnævnte. Betragter vi de Kurver, der angiver Forsyningen for Provinsbyernes Familier for de samme Stoffer, viser disse et Fald for de midterste

Udgiftsgrupper (det gælder i særlig Grad Fosfor og Kalorier). Dette skyldes sikkert bl. a., at det Tal, der angiver Antallet af Forbrugsenheder i Procent af samlet Antal Personer er stigende praktisk talt hele Vejen igennem, naar man gaar fra de lavere til de højere Udgiftsgrupper. Procenterne er: 71,4—77,6—81,7—79,5—83,9—88,8 begyndende med Gruppen 1—2000 og sluttende med 6000 og derover. Det er klart, at denne Stigning i det relative Antal Forbrugsenheder har en Tendens til at gøre Forbruget pr. Forbrugsenhed faldende og saaledes modvirke det, som ude i det virkelige Liv er Hovedtendensen, nemlig, at Forsyningen pr. Forbrugsenhed bliver bedre, naar man gaar til de højere Udgiftsgrupper. Gaar vi endelig til Landet, viser det sig, at de fire Forsyningskurver ligner hinanden som lige saa mange Draaber Vand. Der er i alle Kurver et tydeligt Fald fra Gruppen 2—3000 til 3—4000. Forklaringen paa dette Fald er i hvert Fald delvis den, at i førstnævnte Gruppe er Tallet, der angiver Forbrugsenheder i Procent af samlet Antal Personer: 73,6, i anden Gruppe 79,1. — Det maa saaledes beklages, at man ikke i Husholdningsraadets Publikation har peget paa og forsøgt at komme udenom den Tilsløring af de økonomiske Forholds Betydning, som skyldes Materialets Ejendommelighed: at Familier med lille Indtægt er forholdsvis stærkere repræsenteret blandt de smaa end blandt de store Familier, medens det er omvendt for Familier med stor Indtægt. (Se Departementets Publikation, Side 36*).

Mangel paa Hensyntagen til den forskellige Aldersfordeling medfører ogsaa ved Jævnførelse mellem Land og By Skævheder i Sammenligningen. F. Eks. skriver A. Elgstrøm og E. Warberg Side 10, at Kaloriemængden gennemgaaende er større paa Land end i By, uden at gøre opmærksom paa, at der er relativt færre Forbrugsenheder i Forhold til samlet Antal Personer i samtlige Udgiftsgrupper paa Landet i Forhold til de tilsvarende i Byerne¹⁾. Den læge Læser vil uvilkaarlig faa det Indtryk af den citerede Udtalelse og de Diagrammer, der knytter sig hertil, at Forsyningen med Kalorier er meget bedre paa Landet end i Byerne, men maaler man Forsyningen i Forhold til Behovet, ændrer Billedet sig; herom senere²⁾.

¹⁾ Med en ubetydelig Undtagelse, idet Procenten er praktisk taget den samme for Gruppen 1—2000 paa Landet og i Provinsbyerne.

²⁾ Ogsaa Elgstrøm og Warbergs tidsmæssige Sammenligninger kan — delvis af andre Grunde — virke noget vildledende. Man sammenligner Kalorieforsyningen efter 1931 Regnskaberne med Kalorieforsyningen efter

Med Hensyn til de omtalte Uregelmæssigheder i Forsyningskurvernes Forløb — her tænkes særlig paa de Nedgange, der viser sig i Kurverne for saavel Hovedstaden som for Provinsbyerne, naar man gaar fra Udgiftsgruppen 3—4000 til Udgiftsgruppen 4—5000 — spiller der som antydnet ogsaa andre Ting ind end Forskelligheder i det relative Antal Forbrugsenheder.

Forbrugsvalget er anderledes, formentlig dels som Følge af den forskellige Aldersfordeling og den forskellige Indtægt, men muligvis spiller ogsaa andre, uopklarede Aarsager ind.

For Hovedstadens Vedkommende kan man f. Eks. paavise, at der er en Række vigtigere Varer, hvor Udgiften er større i Udgiftsgruppen 4—5000 eller i hvert Fald lige saa stor som i Gruppen 3—4000, men hvor den forbrugte Varemengde pr. Forbrugsenhed er mindre. Dette maa naturligvis influere paa Forsyningskurverne for de omtalte Stoffer. De paagældende Varer er: Mørkt Rugbrød, Gulerødder, Oksekød, saltet og røget Svinekød og Flæsk, Ost, Æg og ferske Sild. Hvis man gennemgaar Tabel 18 (Departementets Publikation, Side 50*), vil man se, at for praktisk taget alle de nævnte Varer har Gruppen 4—5000 betalt højere Gennemsnitspriser end den foregaaende Gruppe, og at der desuden findes enkelte Varer, hvor Udgiftsgruppen 4—5000 har købt til højere Gennemsnitspriser end saavel den foregaaende som den efterfølgende Gruppe, nemlig lyst Rugbrød, Sigtebrød, Havregryn, Torsk og ferske Sild. Ogsaa dette Forhold kan tænkes at medvirke til det omtalte Fald i Forsyningskurverne for Hovedstaden. Ser vi paa Provinsbyernes Forhold, er der ogsaa her enkelte Varer, hvor Udgiftsgruppen 4—5000 har haft større Udgift eller næsten lige saa stor Udgift, men faaet et mindre Kvantum end Gruppen 3—4000. Det gælder særlig Gulerødder, Ost og Sødmælk. Ganske særlig bemærkelsesværdigt er det imidlertid, at Gruppen 4—5000 har købt en lang Række Varer til højere Gennemsnitspriser end saavel den foregaaende, som den efterfølgende Gruppe (se Tabel 18). Det gælder saaledes for: Lyst Rugbrød, Sigtebrød, Hvedemel, Byggryn, Havregryn, gule Ærter, Sukker, Gulerødder, Kalvekød, Mørbrad, Kødfars, Margarine, Plantefedt, Ost, Æg, Sødmælk og Spegesild. Dette Forhold er medforklarende til Faldet

1922 Husholdningsregnskaberne, men disse Husholdningsregnskaber var jo ikke udelukkende Arbejderregnskaber, men inkluderede Regnskaber fra Funktionærer, selvstændige Næringsdrivende, Læger, Sagførere m. v. Aldersfordelingens eventuelle Forskelligheder er der øjensynlig intet Hensyn taget til.

i Forsyningskurverne for Udgiftsgruppen 4—5000 Kr. i Provinsbyerne.

Vi ser imidlertid nu bort fra den Mangel ved Husholdningsraadets Publikation, som ligger i, at man ikke har søgt at forklare de omtalte Uregelmæssigheder i Forsyningskurverne. En ganske anderledes afgørende Fejl ved den paagældende Undersøgelse er det imidlertid, at de Sammenligninger, der er foretaget mellem Behov og Forsyning bygger paa et galt Grundlag, for saa vel Kalk og Fosfor som Jern. Ved en rigtig foretaget Sammenligning viser det sig, at man for Kalkens Vedkommende naar til et stik modsat Resultat af det som A. Elgstrøm og E. Warberg er naaet til. Vi gengiver disse Forfatteres Konklusioner. Der skrives Side 11—13: »Af Kalk indeholder Kosten mellem 0,7 og 0,9 gram . . . . Paa Grundlag af egne Undersøgelser angiver Sherman, at voksne Mænd har et Kalkbehov af 0,68 gram, Børn 1,00 gram og svangre Kvinder 1,6 gram . . . . Naar vi her finder Kalkindhold pr. Enhed pr. Dag paa mellem 0,7 og 0,9 gram, synes dette ikke at tyde paa særlig Kalkfattigdom i de danske Arbejderfamiliers Kost . . . . Af Fosfor indeholder Kosten mellem 1,5 og 1,8 gram pr. Enhed pr. Dag . . . . Sherman's Resultater . . . . gaar ud paa, at voksne Mænd bør have 1,32 gram Fosfor daglig og Børn 1 gram. Efter dette skulde de danske Arbejderfamiliers Kost altsaa ogsaa være tilfredsstillende m. H. t. Indholdet af Fosfor . . . . Af Jern indeholder Kosten mellem 0,016 og 0,020 gram pr. Enhed pr. Dag . . . . Sherman angiver, at 0,015 gram Jern skulde være passende for voksne Mænd, medens Børn skulde kunne nøjes med 0,005 gram—0,01 gram og svangre Kvinder skulde have 0,02 gram Jern. Stadig under Forudsætning af, at det procentiske Mineralstofindhold, vi har regnet med, bekræftes ved danske Undersøgelser, synes Arbejderkosten ogsaa at være tilfredsstillende m. H. t. Jernindholdet«.

For det første maa det betragtes som en Fejl, at man i de paagældende Udsagn taler om Arbejderkosten og de danske Arbejderfamiliers Kost uden at gøre opmærksom paa det, som Statistisk Departement, der har foretaget den grundlæggende Undersøgelse, gør opmærksom paa (se Side 10*) nemlig, at de Arbejderfamilier, hvis Regnskaber udgør Materialet, gennemgaaende er at finde højere oppe paa Indtægtskalaen end Arbejderklassen som Helhed.

Den afgørende Fejl er imidlertid, at man sammenligner Forsyningen pr. Forbrugsenhed med Behov pr. Person. Man har slet

ikke Lov til at sammenligne to Tal, hvoraf det ene henfører sig til Forbrugsenheder og det andet til Personer. Sagen er jo den, at Antallet af Forbrugsenheder i de enkelte Udgiftsgrupper er mindre end Antallet af Personer, og saaledes bliver Forbruget pr. Forbrugsenhed »statistisk« gjort større. Naar Antallet af Forbrugsenheder er mindre, skyldes det, at

1 Barn under 4 Aar sættes til 0.15 Forbrugsenheder	
1 » fra 4—6 » » » 0.40 »	
1 » » 7—10 » » » 0.75 »	
1 » » 11—14 » » » 0.90 »	
1 Kvinde over 15 » » » 0.90 »	
1 Mand » 15 » » » 1.00 »	

Ved Anvendelse af denne Omregningsskala, som Statistisk Departement benyttede i 1931, bliver som sagt Antallet af Forbrugsenheder mindre end Antallet af Personer. Naar nu Elgstrøm og Warberg udregner f. Eks. Kalkforsyning pr. Forbrugsenhed, bliver denne altsaa tilsvarende større. Hvis Sammenligning skal drages, maa man sammenligne den udregnede Forsyning pr. Forbrugsenhed med Behovet pr. Forbrugsenhed. Behovet pr. Forbrugsenhed af de forskellige Stoffer i de forskellige Udgiftsgrupper kan udfindes ved ganske simple Beregninger, da man i de forskellige Indtægtsgrupper kender Personernes Fordeling paa voksne og Børn. For at tage et Eksempel: Ved at gaa til Statistisk Departements Tabel I, kan man udregne, at der i Udgiftsgruppen 3—4000 Kr. i Hovedstaden var $987/12$ voksne og $38^{11}/12$ Børn¹⁾. Multiplicerer vi nu $987/12$ med det for voksne angivne Behov — for Kalkens Vedkommende 0,68 gram, jævnfør ovenfor — og multiplicerer vi $38^{11}/12$ med det for Børn angivne Behov — for Kalkens Vedkommende 1 gram — og adderer, faar vi 105,95 gram, hvilket altsaa er det samlede Behov i vedkommende Udgiftsgruppe²⁾. Dividerer vi nu med Antallet af Forbrugsenheder: 112,54³⁾, faas Behovet pr. Forbrugsenhed til 0,94 gram pr. Dag og det Tal, og kun det Tal, kan sammenlignes med den angivne Forsyning 0,73 gram (se Elgstrøm og Warberg Side 26). Vi har

¹⁾ Tolvtedelene fremkommer derved, at nogle af Personerne ikke har deltaget i Familiernes Forbrug hele Aaret, men derimod kun flere eller færre Maaneder.

²⁾ Ved denne Udregning af det samlede Behov er der endda ikke taget Hensyn til, at der fandtes svangre Kvinder i Gruppen.

³⁾ Dette Tal er det paa Side 156 angivne Antal, nemlig 108,99 plus 3,55 Forbrugsenheder fra Familie Nr. 40 (se Departementets Fodnote).

nu foretaget en saadan Beregning for samtlige Udgiftsgrupper i saavel Hovedstad, Provinsbyer, som Landdistrikter og for saa vel Kalk som Fosfor og Jern, idet vi overalt har anvendt de fra Sherman stammende Tal angaaende Behovet hos voksne og Børn, som citeres og anvendes i Husholdningsraadets Publikation. Det maa bemærkes, at de paagældende Behovangivelser snarere er Udtryk for Optimumsbehov end Minimumsbehov, forstaaet paa den Maade, at faar et bestemt Individ de angivne Kvantiteter, vil han ikke alene kunne »leve«, men leve med et godt Helbred, som ikke kan forbedres ved yderligere Kvantiteter. Men Hensyn til Forsyningen har vi dels anvendt de i Husholdningsraadets Publikation paa Siderne 11 og 12 angivne Tal og dels for yderligere Nøjagtigheds Skyld aflæst Værdierne paa Kurverne, der er gengivet Side 26—27. Naturligvis kan en saadan Aflæsning ikke finde Sted med fuldstændig Nøjagtighed i sidste Decimal, men der er i hvert Tilfælde ikke regnet med for lave Tal for Forsyningen. For at faa en Oversigt over hvorledes Forsyningen stiller sig i Forhold til Behovet, har vi overalt udregnet, hvor meget Forsyningen udgør i Procent af Behovet¹⁾. Resultatet gengives i de følgende tre Tabeller.

Hvis man lader Øjet følge Procent-Kolonnerne i de tre Tabeller, vil man se, hvorledes Forsyningen bliver bedre, jo større Indtæg-

Kalk; Forsyning og Behov angivet i gram pr. Dag
pr. Forbrugsenhed.

	Hovedstaden			Provinsbyerne			Landdistrikterne		
	Forsyning	Behov	Forsyning i pCt. af Behov	Forsyning	Behov	Forsyning i pCt. af Behov	Forsyning	Behov	Forsyning i pCt. af Behov
1—2000.				0.83	1.16	72	0.80	1.15	70
2—3000.	0.70	0.92	76	0.84	1.03	82	0.89	1.13	79
3—4000.	0.73	0.94	78	0.79	0.98	81	0.80	1.02	78
4—5000.	0.73	0.91	80	0.76	1.00	76			
5—6000.	0.74	0.94	79	0.78	0.92	85			
6000 og derover..	0.69	0.85	81	0.89	0.88	101			

¹⁾ Vi har udeladt Udgiftsgruppen 4—5000 paa Landet, da denne Gruppe kun bestod af en Familie.

Fosfor; Forsyning og Behov angivet i gram pr. Dag
pr. Forbrugsenhed.

	Hovedstaden			Provinsbyerne			Landdistrikterne		
	Forsyning	Behov	Forsyning i pCt. af Behov	Forsyning	Behov	Forsyning i pCt. af Behov	Forsyning	Behov	Forsyning i pCt. af Behov
1—2000.....				1.67	1.63	102	1.68	1.64	102
2—3000.....	1.58	1.42	111	1.69	1.46	116	1.78	1.56	114
3—4000.....	1.64	1.50	109	1.64	1.45	113	1.65	1.46	113
4—5000.....	1.58	1.45	109	1.55	1.47	105			
5—6000.....	1.77	1.43	124	1.52	1.36	112			
6000 og derover..	1.78	1.35	132	1.72	1.38	125			

Jern; Forsyning og Behov angivet i milligram pr. Dag
pr. Forbrugsenhed.

	Hovedstaden			Provinsbyerne			Landdistrikterne		
	Forsyning	Behov	Forsyning i pCt. af Behov	Forsyning	Behov	Forsyning i pCt. af Behov	Forsyning	Behov	Forsyning i pCt. af Behov
1—2000.....				16.2	16.0	101	17.2	16.2	106
2—3000.....	16.3	15.4	106	17.4	15.7	111	17.7	15.1	117
3—4000.....	17.4	15.7	111	17.3	14.6	118	16.5	14.5	114
4—5000.....	16.8	15.1	111	16.4	14.8	111			
5—6000.....	18.6	14.7	127	17.7	13.8	128			
6000 og derover..	20.0	14.0	143	18.3	14.3	128			

ten er. Den eneste gennemgaaende Undtagelse fra denne Regel ser man, naar man gaar fra Udgiftsgruppen 3—4000 til 4—5000. Især for Provinsens Vedkommende viser det sig tydeligt, at Forsyningsprocenten for Gruppen 4—5000 er lavere end for Gruppen 3—4000. Forklaringen herpaa ligger, som vi allerede har angivet, i det ekceptionelle Forbrugsvalg for denne Gruppes Familier, som vist nok ikke kan betragtes som noget typisk.

Man kan endvidere se af de her omhandlede Tabeller, at der er et Underskud for næsten alle Udgiftsgrupper for Kalkens Vedkommende, medens der er Overskud af Fosfor og Jern. Overskudet er dog meget lille for den laveste Gruppens Vedkommende. Som man vil se, er Elgstrøm og Warbergs Konklusion, hvad angaar Kalkforsyningen i Forhold til Behovet i hvert Fald urigtig.

Hvis man i Stedet for at benytte den af Elgstrøm og Warberg angivne Skala, der stammer fra Shermans Beregninger, og som ogsaa har været benyttet af John Boyd Orr til Bestemmelse af Behovet for Kalk og Fosfor ved den Undersøgelse, som er refereret i hans Bog »Food, Health and Income« gaar over til at benytte den af Folkeforbundets Specialister senere opstillede Skala, der i højere Grad tager Hensyn til Aldersklassernes forskellige Behov (se »Food, Health and Income«, 2. Udgave, Side 78), saa kommer man til det Resultat, at Kalkunderskudet for de undersøgte Udgiftsgrupper bliver større. Men yderligere synes der ved denne Beregning ogsaa at være Underbalance, eller i hvert Tilfælde en stærk Tendens henimod Underforsyning i de lavere Udgiftsgrupper for Fosfors Vedkommende og muligvis for Jern. Dette er dog tvivlsomt. For Jerns Vedkommende varierer Gennemsnittet af Forsyningen i Procent af Behovet — begyndende med det laveste Tal i den laveste Udgiftsgruppe og sluttende med det højeste Tal i den højeste Gruppe — fra 91 til 121. De tilsvarende Tal efter Shermans Skala var jo 101 og 143 pCt. Det er dog usikkert, om man kan slutte noget af disse Tal. For Fosfors Vedkommende varierer Gennemsnitsprocenten af Forsyningen i Forhold til Behovet paa samme Maade udregnet efter Folkeforbundets Skala fra 84 pCt. til 108 pCt., naar man gaar fra det laveste Tal og Gruppe til den højeste, medens de tilsvarende Tal efter Shermans Skala var 102 pCt. og 132 pCt.

En særlig Beregning er gennemført for Kalorieforsyningens Vedkommende. Forsyningen er maalt i Forhold til Behovet, saaledes som det angives af Orr efter Folkeforbundets Specialister, nemlig 3000 Enhedenheder for voksne og Børn paa 5 Aar og derover, 840 Enheder for Børn paa 1—2 Aar, 1000 Enheder for Børn paa 2—3 Aar og 1250 for Børn paa 3—5 Aar. Resultatet heraf bliver, at Forsyningen i Procent af Behovet angivet paa samme Maade som ovenfor varierer fra 85 pCt. for den laveste Indtægtsgruppe til 108 pCt. for den højeste. Hvad angaar Elgstrøm og Warbergs Udsagn, at Kaloriemængden gennemgaaende er større paa Land end i By, viser den foretagne Sammenligning mellem

Forsyning og Behov, at der kun er en bemærkelsesværdig Forskel i Landets Favør for Gruppen 1—2000¹).

Den her benyttede Metode, at udregne Behovene pr. Forbrugsenhed for hver enkelt Udgiftsgruppe og stille den udregnede Forsyning i procentisk Forhold hertil, har, som det vil fremgaa af Tabellerne, den Fordel, at man derved faar et klart Billede af det Forhold, som eens Fornuft siger gør sig gældende i det virkelige Liv, nemlig at Forsyningen med de forskellige Næringsstoffer bliver bedre, naar vi gaar fra Grupperne med smaa Indtægter til Grupperne med større Indtægter. Naar dette træder klarere frem, skyldes det, at naar baade Forsyning og Behov udregnes pr. Forbrugsenhed, opnaas der en delvis Eliminering af den forstyrrende Indflydelse, der stammer fra den Mangel i Materialet, der ligger i, at Aldersfordelingen er forskellig indenfor de forskellige Udgiftsgrupper.

Det vigtigste Resultat af den her gennemførte Undersøgelse er, at det er statistisk sandsynliggjort, at der er Kalkmangel i de danske Arbejderfamiliers Kost, naar Forsyningen maales i Forhold til de internationale anerkendte Behov (Optimumsbehov, ikke Minimumsbehov). Den her paaviste Kalkmangel svarer til, hvad der er fundet i England, jævnfør Orr: »Food, Health and Income«. Resultatet bekræftes endvidere af kliniske Resultater, som anerkendte Læger er kommet til, baade her og i Udlandet. Det er her tilstrækkeligt at henvise til den stigende Udbredelse af daarlige Tænder, som man jo populært giver Civilisationen Skyld for, samt til den Erkendelse, som ogsaa trænger sig frem herhjemme, at Engelsk Syge (i mildere Grad) er en meget almindelig Sygdom, som vistnok ogsaa har faaet en stigende Udbredelse med Tiden. Endelig skal der henvises til, at Professor Meulengracht fornylig har skrevet en Afhandling om Osteomalacia i Danmark²) (Misdannelser og Sænkning af Hvirvler, særlig sammensunkne Rygge med Smerter over Lændeparti eller i Rygparti, der særlig viser sig under Arbejde). Sygdommen betragtes som en Kostinsufficienssygdom, som i snævrere Forstand beror paa en utilstrækkelig Mængde af eller et uhensigtsmæssigt Forhold mellem Kalcium, Fosfor og D-Vitamin i Føden. Meulengracht betragter sit store Materiale af Sygdomstilfælde som en

¹) Vi ser ligeledes her bort fra Gruppen med Udgift paa 4—5000 Kr. paa Landet.

²) Ugeskrift for Læger, 29. September 1938.

klinisk Bekræftelse af det fysiologiske Faktum, at den voksne Befolknings Kost er kalkfattig og D-vitaminfattig¹⁾)

Aarsagen til, at der er opstaaet denne Kalkmangel — og den stigende Udbredelse af de ovenfor omtalte Sygdomme og Lidelser tyder jo paa, at Mangelen er blevet almindeligere i de sidste 50 Aar — er formentlig den samme for Danmarks Vedkommende, som for andre Landes Vedkommende. Her har man ment, at det staar i Forbindelse med den Forskydning af Forbruget, som er blevet en Følge af, at de kalkrige Produkter: Mælk, Ost, Æg og Grøntsager er steget relativt i Pris i Forhold til de med Teknikkens Udvikling billigjorte, men kalkfattige Produkter: Sukker, Margarine og Kornprodukter.

Set i Lys af denne Teori faar de foreliggende Planer om Rationalisering af Mejeriernes Produktion og Distribuering²⁾) en yderligere forøget Interesse. Denne Tankegang skal dog ikke følges her.

Derimod kan der være Grund til til Slut at rejse den Kritik mod Husholdningsraadet, at det ikke har søgt kvalificeret statistisk Hjælp, inden det udsendte en Beretning om et saa vigtigt Emne, som de danske Arbejderfamiliers Kost.

---

¹⁾ Der henvises her til en utrykt Afhandling: »Danmarks socialistiske Medicinergruppes Ernæringsundersøgelse over københavnske Arbejders og arbejdsløses Kost«.

²⁾ Samt Priskontrolraadets Undersøgelse over Mælkeprisernes Højde.
